

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

เป้าหมายการศึกษาของชาติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 ได้บัญญัติไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม จริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีความภูมิใจในความเป็นไทย มีความรู้อันเป็นสากล ทั้งนี้เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน” โดยเป้าหมายดังกล่าวมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาอิสลามที่ได้เสนอไว้ในการประชุมเกี่ยวกับการศึกษาอิสลามครั้งแรกที่เมืองเจดดาห์ ประเทศซาอุดีอาระเบียในปี ค.ศ. 1977 ซึ่งได้เสนอวัตถุประสงค์การศึกษาไว้ว่า (First World Conference on Muslim Education, 1983 :6 อ้างถึงใน อิบราฮีม ณรงค์รักษาเขต, 2551 :151)

“วัตถุประสงค์การศึกษาเพื่อการเจริญเติบโตทางบุคลิกภาพของมนุษย์ที่มีความสมดุล โดยการฝึกฝนทางจิตวิญญาณ สติปัญญา เหตุผล ความรู้ลึกและประสาทสัมผัส การศึกษาของประเทศมุสลิมควรมุ่งเน้นให้มนุษย์เจริญเติบโตในทุกๆด้าน เช่น ด้านจิต วิญญาณ สติปัญญา การจินตนาการ สรีระ วิทยาศาสตร์ ภาษาศาสตร์ ทั้งปัจเจกบุคคล และส่วนรวม แล้วโน้มเน้นด้านต่างๆเหล่านี้สู่พระเจ้า เป้าหมายสูงสุดของการศึกษาคือการมอบหมายต่ออัลลอฮ์ ﷻ ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล สังคมและมนุษยชาติ”

อิสลามถือเป็นศาสนาที่ให้ความสำคัญต่อการศึกษเป็นอย่างยิ่ง อิสลามถือความรู้เป็นสิ่งที่ประเสริฐ โดยที่อัลลอฮ์ ﷻ จะทรงยกกระดิมมุสลิมที่ศรัทธาผู้มีวิชาความรู้อยู่เหนือผู้ที่ไม่มีวิชาความรู้ ดังที่อัลกุรอานได้ระบุเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ว่า

﴿...يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾

(الحجادة:11)

ความว่า “...อัลลอฮ์จะทรงยกย่องเทอดเกียรติแก่บรรดาผู้ศรัทธาในหมู่พวกเจ้า และบรรดาผู้ได้รับความรู้หลายชั้น และอัลลอฮ์ทรงรอบรู้อย่างยิ่งในสิ่งที่พวกเจ้า กระทำ” (อัลมูญาคาสะฮ์ : 11)

และอัลลอฮ์ ﷻ ยังตรัสไว้ว่า คนเหล่านั้นเท่านั้นเป็นผู้ที่ยำเกรงพระองค์อย่างแท้จริง ซึ่งปรากฏอยู่ในโองการอัลกรุอานดังที่อัลลอฮ์ สُبْحَانَهُ سُبْحَانَ مَا لَا يُشْبَهُهُ شَيْءٌ ได้ตรัสไว้ความว่า

(28: طر) ﴿... إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ...﴾

ความว่า “... แท้จริง บรรดาผู้ที่มีความรู้จากปวงบ่าวของพระองค์เท่านั้นที่เกรงกลัวอัลลอฮ์...” (ฟาฏีร์:28)

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้สถาบันการศึกษาอิสลามในประเทศไทยโดยเฉพาะ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่เปิดสอนวิชาศาสนาควบคู่วิชาสามัญจึงจำเป็นต้องมีการจัดการการศึกษาให้บรรลุทั้งเป้าหมายการศึกษาของชาติและเป้าหมายการศึกษาในอิสลาม

ปัจจุบันโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้รับการตอบรับจากประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นอย่างมาก แต่เมื่อพิจารณาด้านคุณภาพโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามทั้งประเภทมาตรา 15(1) และมาตรา 15(2) ส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่ควรปรับปรุง และยังคงประสบปัญหาในภาพรวมของด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) ปัญหาด้านการบริหารจัดการ กล่าวคือ ขาดหน่วยงานดูแลการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารขาดทักษะในการเป็นนักบริหาร ขาดความพร้อมด้านสภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐเฉพาะการสอนวิชาสามัญ ครูลาออกบ่อยทำให้ขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน 2) ปัญหาด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน กล่าวคือ ขาดความต่อเนื่องของหลักสูตรในแต่ละระดับชั้น ครูสอนไม่ตรงตามสาขา สื่อการสอน ห้องปฏิบัติการ ห้องเรียนไม่สอดคล้องกับจำนวนนักเรียน ครูได้รับการพัฒนาน้อยมากส่งผลให้ขาดทักษะในการจัดการเรียนการสอน (มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา , 2549)

จากปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของชุมศักดิ์ อินทร์รักษา และคณะ (2550) ที่ได้วิจัยเรื่องการจัดการศึกษาตามวิถีอิสลามเพื่อบูรณภาพสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้กล่าวว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่ โดยเฉพาะ โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก ยังคงประสบปัญหาการจัดการศึกษาในด้านการบริหารจัดการ ด้านการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

จากการศึกษาข้างต้นชี้ให้เห็นว่าปัญหาหนึ่งที่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ประสบอยู่ก็คือปัญหาด้านการบริหารจัดการโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทโดยตรงต่อปัญหาดังกล่าว ฉะนั้นจึงเป็นสิ่งท้าทายความสามารถของผู้บริหารเป็นอย่างมาก ในการที่จะนำโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย โดยการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวจำเป็นต้องนำเอาปัจจัยต่างๆของการบริหารจัดการที่มีคุณภาพมาเป็นตัวกลางเชื่อมโยงระหว่าง คน งานและการบริหารเข้าด้วยกัน ซึ่งมีปัจจัยหนึ่งที่ได้รับการยอมรับว่ามีบทบาทต่อการทำงานของผู้บริหารเป็นอย่างมากนั่นก็คือ สมรรถนะ

สมรรถนะ (competency) เป็นปัจจัยหนึ่งของการทำงานที่เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้แก่องค์กร โดยเฉพาะการเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เพราะสมรรถนะเป็นปัจจัยในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อให้ส่งผลไปสู่การพัฒนาองค์กรต่อไป ในปัจจุบันองค์กรต่าง ๆ จึงพยายามเอาสมรรถนะมาใช้เป็นปัจจัยในการบริหารองค์กรในด้านต่าง ๆ เช่น การบริหารทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนางานบริการ หรือการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร เป็นต้น ดังนั้นสมรรถนะจึงมีความจำเป็นสำหรับผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเช่นกันในการนำมาพัฒนาโรงเรียนเหมือนอย่างองค์กรอื่นๆ เพราะการนำแนวคิดสมรรถนะมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้การบริหารงานบุคคลมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิผลขององค์กร อย่างเช่น สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) และคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.)

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ได้นำแนวคิดเรื่องสมรรถนะมาใช้ในการปรับปรุงระบบจำแนกตำแหน่งและค่าตอบแทนในภาครัฐ ใช้ในการบริหารผลงานข้าราชการ ซึ่งเน้นการทำงานโดยยึดผลลัพธ์ ความคุ้มค่า ความรับผิดชอบ ตอบสนองความต้องการของสังคมและประชาชนผู้รับบริการเป็นหลัก ส่งเสริมให้ข้าราชการพัฒนาและใช้สมรรถนะอย่างสัมฤทธิ์ผล (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2548)

ส่วนคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) (2548) ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีวิทยฐานะ และเลื่อนวิทยฐานะโดยพิจารณาจากสมรรถนะในการปฏิบัติงานซึ่งต้องมีสมรรถนะหลัก 4 สมรรถนะ คือ 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2) การบริการที่ดี 3) การพัฒนาตนเอง 4) การทำงานเป็นทีม และสมรรถนะประจำสายงาน 4 สมรรถนะ คือ 5) การวิเคราะห์และสังเคราะห์ 6) การสื่อสารและการจูงใจ 7) การพัฒนาศักยภาพบุคลากร 8) การมีวิสัยทัศน์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548)

จากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของสมรรถนะที่องค์กรต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชนนำมาประเมินประสิทธิผลขององค์กรนั้นๆ โดยเฉพาะในสถานศึกษา

ของรัฐทุกระดับได้มีการประเมินสมรรถนะของครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นทางการจากหน่วยงานต้นสังกัด อีกทั้งในปัจจุบันมีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น ยุพิน สุขมา (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ยังมีงานวิจัยพรพิศ อินทะสุระ (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผลการศึกษาพบว่าข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน และศิริจันทร์ พลอยกระโทก (2551) ได้ศึกษาเรื่องสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผลการศึกษาพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับ “มาก” สมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูเห็นว่ามี การปฏิบัติมากกว่าสมรรถนะด้านอื่น คือ การทำงานเป็นทีม ส่วนสมรรถนะทางการบริหารของ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครู เห็นว่ามี การปฏิบัติ น้อยกว่าสมรรถนะอื่น ๆ คือ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ เป็นต้น

จากงานวิจัยเหล่านี้ยืนยันว่าสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการบริหารจัดการโรงเรียน อย่างไรก็ตามงานวิจัยดังกล่าวส่วนใหญ่จัดทำในบริบทที่เป็นโรงเรียนของรัฐหรือโรงเรียนสามัญ จึงทำให้องค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้ในบริบทโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีอยู่น้อยมาก ดังนั้นการศึกษาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจึงเป็นสิ่งจำเป็น โดยผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกตัวแปรสมรรถนะผู้บริหารที่สอดคล้องกับบริบทของการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งใช้วิธีการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบเชิงสำรวจและการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบเชิงยืนยันของสมรรถนะแต่ละด้าน เพื่อให้ได้คำตอบเกี่ยวกับตัวแปรที่แท้จริงของสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน เพราะการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบเป็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติที่ช่วยให้นักวิจัยสร้างองค์ประกอบจากตัวแปรหลายๆ ตัวแปร โดยรวมกลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเป็นองค์ประกอบเดียวกัน และแต่ละองค์ประกอบคือตัวแปรแฝงอันเป็นคุณลักษณะที่นักวิจัยต้องการศึกษา (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542 : 113-114) อีกทั้งเทคนิคการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบเชิงยืนยันยังช่วยในการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลองค์ประกอบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งสามารถนำโมเดลองค์ประกอบที่ได้รับการยืนยันไปสร้างเครื่องมือหรือแบบวัด เพื่อใช้ประโยชน์ในการวัดระดับและความแตกต่างของสมรรถนะผู้บริหารได้อย่างน่าเชื่อถือ และเครื่องมือดังกล่าวยังสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา

อิสลาม อันจะส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและคุณภาพการศึกษาของนักเรียนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1.2.1 เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- 1.2.2 เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- 1.2.3 เพื่อเปรียบเทียบระดับสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

1.3 คำถามการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีคำถามดังนี้

- 1.3.1 องค์ประกอบของสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีอะไรบ้าง
- 1.3.2 สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในระดับใด
- 1.3.3 ระดับสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความแตกต่างกันหรือไม่

1.4 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับองค์ประกอบของสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยนำไปสู่การสร้างแบบวัดสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ได้รับการตรวจสอบโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และทำให้ทราบระดับและความ

แตกต่างของสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ และเป็นแนวทางสำหรับผู้ที่จะทำวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบของผู้บริหารโรงเรียนในด้านอื่น หรือประเด็นอื่นๆ ในโอกาสต่อไป

1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ชั้น โดยมีกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1.5.1 ชั้นที่ 1

เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพื่อให้ได้คำตอบเกี่ยวกับตัวแปรที่แท้จริงของสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน โดยยึดกรอบเนื้อหาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 1) สมรรถนะหลัก ได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง และการทำงานเป็นทีม 2) สมรรถนะประจำสายงาน ได้แก่ การวิเคราะห์สังเคราะห์ การสื่อสารและการจูงใจ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการมีวิสัยทัศน์

กรอบแนวคิดดังกล่าวจะครอบคลุมสมรรถนะในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน โดยสมรรถนะหลัก ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีตัวบ่งชี้ คือ คุณภาพงานด้านความถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์การนำนวัตกรรม/ทางเลือกใหม่ ๆ มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงาน และความมุ่งมั่นในการพัฒนาผลงานอย่างต่อเนื่อง ด้านการบริการที่ดี มีตัวบ่งชี้ คือ การปรับปรุงระบบบริการและความพึงพอใจของผู้รับบริการหรือผู้เกี่ยวข้อง ด้านการพัฒนาตนเอง มีตัวบ่งชี้ คือ การศึกษา ค้นคว้า หาความรู้ ด้วยการเข้าประชุมทางวิชาการ อบรม สัมมนา หรือวิธีการอื่น ๆ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านวิชาการในหมู่เพื่อนร่วมงาน และการรวบรวมหรือประมวลความรู้ในการพัฒนาองค์กรและวิชาชีพ ด้านการทำงานเป็นทีม มีตัวบ่งชี้ คือ การให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือสนับสนุนเพื่อนร่วมงาน การเสริมแรงให้กำลังใจส่งเสริม สนับสนุนเพื่อนร่วมงานในการปฏิบัติงาน การปรับตัวเข้ากับสถานการณ์และกลุ่มคนที่หลากหลาย และการแสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตามได้อย่างเหมาะสม ส่วนสมรรถนะประจำสายงาน ด้านการวิเคราะห์สังเคราะห์ มีตัวบ่งชี้ คือ การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการของงานและเสนอทางเลือกหรือแนวทางป้องกัน แก้ไขปัญหาในงานใน ความรับผิดชอบ ความคิดเชิงระบบในการ

แก้ปัญหาหรือพัฒนางาน และความเหมาะสมของแผนงาน / โครงการในความรับผิดชอบ ด้านการสื่อสารและการจูงใจ มีตัวบ่งชี้ คือ ความสามารถในการพูดและเขียนในโอกาสต่าง ๆ ความสามารถในการสื่อสารผ่านสื่อเทคโนโลยี และความสามารถในการจูงใจโน้มน้าวให้ผู้อื่นเห็นด้วย ยอมรับคล้อยตามเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายของการสื่อสาร ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร มีตัวบ่งชี้ คือ การให้คำปรึกษาแนะนำและช่วยแก้ปัญหาแก่เพื่อนร่วมงานและผู้เกี่ยวข้อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากร การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างและสร้างเครือข่ายการพัฒนาบุคลากร การส่งเสริมสนับสนุนและให้โอกาสเพื่อนร่วมงานได้พัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ ด้านการมีวิสัยทัศน์ มีตัวบ่งชี้ คือ การใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์หรือทิศทางการพัฒนาองค์กร ความทันสมัยและสร้างสรรค์ของวิสัยทัศน์หรือทิศทางการพัฒนางานและความสอดคล้องกับนโยบายขององค์กรที่สังกัด ความเป็นรูปธรรมความเป็นไปได้หรือโอกาสความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ และการยอมรับการปรับเปลี่ยนเทคนิควิธีการเมื่อสถานการณ์แวดล้อมเปลี่ยนแปลง (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2548)

การที่ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีสมรรถนะในการปฏิบัติงานดังกล่าว ถือว่าตรงตามมาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา และยังครอบคลุมถึงมิติการบริหารการศึกษาในอิสลามด้วย ดังนั้นจึงถือว่าเป็นสิ่งที่ดีที่ควรมีการนำสมรรถนะผู้บริหารมาประเมินแก่ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเพื่อให้การบริหารจัดการโรงเรียนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

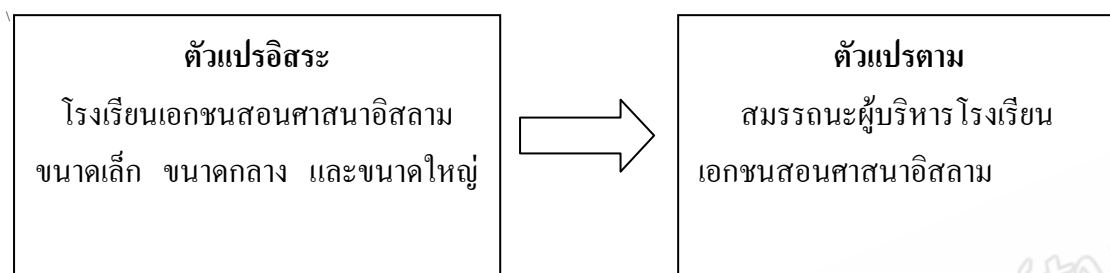
1.5.2 ขั้นที่ 2

การวิเคราะห์ห้วงองค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจมาตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งสามารถนำโมเดลองค์ประกอบที่ได้รับการยืนยันไปสร้างเครื่องมือหรือแบบวัด เพื่อใช้ประโยชน์ในการวัดระดับและความแตกต่างของสมรรถนะผู้บริหารได้อย่างน่าเชื่อถือ

1.5.3 ขั้นที่ 3

การศึกษาและเปรียบเทียบระดับสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เป็นการสำรวจว่าในบริบทความแตกต่างด้านขนาดของโรงเรียนที่ต่างกัน ผู้บริหารโรงเรียนจะมีสมรรถนะในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากน้อยเพียงใด เพราะจำนวนนักเรียนแต่ละขนาดของโรงเรียนมีมากน้อยไม่เท่ากันทำให้ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบดูแลนักเรียนซึ่งมีการจัดระบบการบริหารจัดการโรงเรียนแตกต่างกันออกไปตามสภาพ

ของแต่ละโรงเรียน ทั้งนี้การบริหารโรงเรียนจะสำเร็จมากน้อยเพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้ตัวแปรด้านขนาดของโรงเรียนเป็นตัวแปรต้นในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้มีการบริหารจัดการที่มีคุณภาพต่อไป

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยขั้นที่ 3

1.6 นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง สมรรถนะในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เกิดจากความรู้ ทักษะ ความสามารถและคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริหารในการบริหารจัดการได้สำเร็จและบรรลุผลสัมฤทธิ์ของโรงเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

สมรรถนะหลัก หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่กำหนดขึ้นเพื่อหล่อหลอมค่านิยมและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งประกอบด้วย 4 สมรรถนะ ดังนี้

1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Achievement motivation) หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถวางแผนและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความมุ่งมั่น และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นำทางเลือกใหม่ ๆ มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงาน มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน และปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้บรรลุตามแผน

2) การบริการที่ดี (Service mind) หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนสามารถสร้างระบบการบริการที่ดี ตั้งใจในการปรับปรุงระบบบริการให้มีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความต้องการ มีการกระทำที่เป็นไปเพื่อความช่วยเหลือ เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ในลักษณะของการปฏิบัติด้วยความเอาใจใส่ ไกล่ลัด ออบอุน มีไมตรีจิต

3) การพัฒนาตนเอง (Self-development) หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีคุณลักษณะของผู้บริหารที่ดี สามารถวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง เลือกวิธีพัฒนาตนเองได้

อย่างเหมาะสม มีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ มีความสามารถในการใช้ภาษาต่างๆ ติดตามข่าวสาร สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อพัฒนาตนเอง และมีความชำนาญสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านวิชาการกับผู้อื่นเพื่อพัฒนางานของตนเองได้

4) การทำงานเป็นทีม (Teamwork) หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีความสามารถในการวางแผนเพื่อปฏิบัติงานเป็นทีม มีการเสริมแรงให้กำลังใจ ร่วมมือช่วยเหลือ สนับสนุนเพื่อนร่วมงาน สามารถแสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตามปรับตัวเข้ากับสถานการณ์และกลุ่มคนที่หลากหลาย และยึดหลักการมีส่วนร่วม

สมรรถนะประจำสายงาน หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่แสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมแก่หน้าที่และส่งเสริมให้สามารถปฏิบัติภารกิจในหน้าที่ได้อย่างดีเยี่ยม ซึ่งประกอบด้วย 4 สมรรถนะ ดังนี้

1) การวิเคราะห์และสังเคราะห์ (Analytical thinking) หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์สภาพ ปัญหา ความต้องการ เพื่อจัดทำนโยบายและวางแผนการบริหารโรงเรียน สามารถสังเคราะห์และจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียน วิเคราะห์งานและมอบหมายหน้าที่ได้เหมาะสมกับบุคคล แผนงาน/โครงการในความรับผิดชอบมีความเหมาะสม แก้ปัญหาหรือพัฒนางาน และเสนอแนวทางป้องกันปัญหาในงานในความรับผิดชอบอย่างเป็นระบบ

2) การสื่อสารและจูงใจ (Communication & Influencing) หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีความสามารถในการพูด เขียน สื่อสาร ได้ตอบในโอกาสและสถานการณ์ต่างๆ สามารถสื่อสารผ่านสื่อเทคโนโลยี ตลอดจนโน้มน้าวให้ผู้อื่นเห็นด้วย ยอมรับคล้อยตาม ให้กำลังใจ จูงใจโดยการลงโทษและให้รางวัล

3) การพัฒนาศักยภาพบุคลากร (Caring & Developing others) หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีความสามารถในการให้คำปรึกษาแนะนำตักเตือนและช่วยแก้ปัญหาแก่บุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากร ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ส่งเสริมสนับสนุนให้โอกาสบุคลากรได้พัฒนาตนเอง และมีการนิเทศติดตามประเมินผลงานอย่างมีระบบ

4) การมีวิสัยทัศน์ (Visioning) หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ หรือทิศทางการพัฒนาโรงเรียนโดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วม ซึ่งมีความทันสมัยและสร้างสรรค์ เป็นรูปธรรมมีความเป็นไปได้และมีโอกาสสำเร็จตามวิสัยทัศน์

ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หมายถึง ผู้อำนวยการ รองหรือผู้ช่วยผู้อำนวยการ ผู้จัดการ รองหรือผู้ช่วยผู้จัดการ ครูใหญ่ และหัวหน้าฝ่าย

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หมายถึง สถานศึกษาเอกชนที่เปิดสอนวิชา ศาสนาควบคู่วิชาสามัญศึกษา ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา และสตูล

1.7 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ต่างๆ ดังนี้

1.7.1 ❀ อ่านว่า “สุบหานะฮฺวาตะอาลา” เป็นคำภาษาอาหรับ แปลว่า “มหาบริสุทธิ์แต่เอกองค์อัลลอฮฺ ผู้ทรงสูงส่งยิ่ง” เป็นคำสรรเสริญที่มุสลิมกล่าวหลังจากเอ่ยพระนามของอัลลอฮฺ ❀

1.7.2 ❀ อ่านว่า “ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม” เป็นคำสรรเสริญ และดูอาอ์แต่ ท่านนบี มุฮัมมัด ❀ แปลว่า “ขออัลลอฮฺ ❀ ทรงศุติและให้ความสันติแต่ท่าน”.

1.7.3 { } วงเล็บปีกกาจะใช้สำหรับอายะฮฺอัลกุรอาน

1.7.4 (()) วงเล็บคู่จะใช้สำหรับตัวบทอัลหะดีษ

Prince of Songkhla University
Pattani Campus